

De plaats van het onderwijs in de Evolutie Danielle Audoin

Danielle Audoin is juriste, gaf muzieklessen en is al vele jaren actief werkend lid van de Franse afdeling van de Theosophical Society Adyar. Ze schreef de boeken:

- *Connais-toi toi-même* (2004)
- *Une approche du Yoga* (2007)
- *Message de la Société Théosophique à travers ses Présidents: 1875-1979* (2010)
- *Les Marches d'Or* (2013)

Wanneer we over onderwijs spreken, gaat het niet alleen om het proces dat erop gericht is een kind te helpen om volwassen te worden, maar over een veel groter en globaler proces dat zich uitstrekt, of zich zou moeten uitstrekken, tot het gehele leven. Voor de meerderheid van de mensen is het onderwijs beëindigd op het moment dat de schoolopleiding of universitaire opleiding is afgerond, als men het zogenaamde 'actief werkzame leven' gaat beginnen. De toegang tot een beroep of een sociale positie betekent voor velen het einde van studie en het einde van een zich openstellen om te leren.

De groei van het fysieke lichaam is tussen het twintigste en vijfentwintigste jaar beëindigd, maar de groei van het mentale lichaam is gedurende de gehele incarnatie mogelijk. Omdat volgens de theosofische begrippen het mentale lichaam de incarnatie slechts tijdelijk overleeft, zou men kunnen denken dat leren na een bepaalde leeftijd geen zin meer heeft. Dit is in feite een goed excuus voor de mentale luiheid die zich tijdens de ouderdom en soms ook al op rijpere leeftijd voordoet, zelfs bij enkele theosofiestudenten. Het is waar dat we bij iedere nieuwe geboorte alles opnieuw moeten leren. De materie van het nieuwe mentale lichaam zal echter meer of minder mogelijkheden bieden om te leren, afhankelijk van het werk dat tijdens voorgaande incarnaties is verricht – werk waarvan de essentie tijdens de periode tussen twee incarnaties is omgezet in neigingen. Niets wat is geleerd gaat helemaal verloren. Vandaar dat onderwijs in de zin van 'wakker maken van denkvermogen' ons allen aangaat, ongeacht onze leeftijd.

Voor wat betreft het wakker maken van denkvermogen, is leren niet het opslaan van kennis maar het inzichtelijk begrijpen. Heel wat mensen van zekere leeftijd zeggen: 'Ik heb geen geheugen meer, wat heeft het nog voor zin om verder te studeren?'. Zo'n houding toont aan dat we ons best willen inspannen om te studeren, op voorwaarde dat we het idee hebben onze kennis te vergroten. Werkelijk onderwijs heeft echter niet tot doel belezenheid of geleerdheid te voeden, maar het begripsvermogen te vergroten, wat een feitelijk oproepen of herinneren van de tijdens de studie opgedane informatie niet noodzakelijk maakt.

We hechten veel waarde aan het geheugen en aan het opstapelen van kennis omdat het 'ik' altijd de indruk heeft dat het hem aan iets ontbreekt, zowel op het intellectuele als op het materiële vlak. Het gebeurt zelden dat een overvloed aan bezittingen een gevoel van verzadiging geeft; het lijkt er daarentegen vaak op dat hij die het meest bezit, ook het meest verlangt. Als het onderwijs wil bijdragen aan het ontwaken van het denkvermogen, moet het de wens om te begrijpen stimuleren en niet de wens om kennis op te stapelen. Door te blijven opstapelen, houden we het gevoel van onvoldaanheid, we voelen ons altijd maar arm. Door te begrijpen, kunnen we ons rijk voelen, vervuld, omdat begrip een gevoel van verzadiging met zich mee brengt. Begrijpen draagt in feite bij aan het ontwaken van de intelligentie, die een vermogen van onze diepste natuur is. Het ontwaken van het denkvermogen, dat aan de persoonlijkheid toebehoort, aan onze voorbijgaande natuur, bereidt het ontwaken voor van de intelligentie, het bovenpersoonlijke. Zo beperkt het onderwijs zich niet tot de ontwikkeling van de persoonlijkheid. Het kan, indien goed begrepen, de voorwaarden creëren voor het opbloeien van het bewustzijn. Dit overschrijdt ruimschoots het kader van de kindertijd en de schoolperiode.

Als wij aannemen dat het onderwijs een proces is dat zich zou moeten uitstrekken over de gehele duur van het bestaan, dan rijst de vraag wie ons gaat onderwijzen. Wanneer we over onderwijs spreken, zijn we geconditioneerd door het beeld van de leraar en de leerling, twee duidelijk van elkaar verschillende personages, van wie de ene een zekere kennis overdraagt aan de andere, steeds in de vorm van eenrichtingverkeer. Omdat zij dit gebruikelijke beeld van het schoolse niveau overzetten naar het spirituele niveau, zijn veel zoekers op zoek naar een goeroe. Zij verlangen ernaar iemand te ontmoeten die spirituele kennis bezit en die in staat is deze aan hen over te dragen. We moeten echter beseffen dat dergelijke kennis geen 'materie' is die men kan onderwijzen en leren, zoals geschiedenis of wiskunde. Het is geen kennis in de gangbare betekenis van het woord, omdat het niet iets is dat men van buitenaf kan verwerven. Het is niet iets dat wij kunnen toevoegen aan alles wat we hebben geleerd, maar het is een ontwaken, het ontwaken van het Zelf, en iedereen moet dit voor zichzelf realiseren. De goeroe kan de discipel slechts helpen de omstandigheden voor dit ontwaken te creëren, en de zoeker zal de goeroe alleen maar ontmoeten als het werk al goed zal zijn voorbereid. Voor deze voorbereiding kunnen wij overal om ons heen hulp vinden. Niet alleen bij mensen die een beetje wijzer zijn dan wijzelf, maar in alle omstandigheden van het leven. Als we proberen te begrijpen wat ons overkomt, wat in de wereld plaatsvindt, dan kunnen we een werkelijke zelf-educatie tot stand brengen. Het leven biedt ons talrijke mogelijkheden voor het ontwaken van ons denkvermogen en onze intelligentie. Krishnamurti heeft gezegd: *Intelligentie is de capaciteit het essentiële te ontwaren*. Iedere situatie geeft ons de gelegenheid een dergelijke capaciteit te ontwikkelen. Iedere situatie geeft ons de gelegenheid het leven te begrijpen, onszelf te begrijpen en ons op die manier wakker te maken voor het essentiële.

Het onderwijs, vanaf een klein kind tot aan dat van de spirituele zoeker, moet de mens helpen om in alle vrijheid te rijpen, door de omstandigheden

te creëren voor een dergelijke rijping, met als doel de ontplooiing van de mens in zijn totaliteit, zowel in zijn fysieke, emotionele en mentale natuur, als ook in zijn spirituele natuur. Deze opbloei moet harmonieus zijn en niet één aspect van de mens bevoordelen ten koste van andere. Het onderwijs zoals wij dat kennen houdt zich een beetje bezig met de fysieke ontwikkeling, veel met de ontwikkeling van het verstand en totaal niet met de opvoeding op het emotionele vlak. Een dergelijk onderwijs draagt bij aan onevenwichtigheid en leidt niet tot het opwekken van de intelligentie en de spirituele natuur. Volgens Krishnamurti *is het verstand het denken dat onafhankelijk van emotie functioneert, terwijl de intelligentie het vermogen is even goed te voelen als te redeneren*. De ontwikkeling van gevoelens en emoties moet dus hand in hand gaan met de ontwikkeling van het verstand. Een open denkvermogen is de voorbode van een wakker verstand. Een open denkvermogen is dan een gevoelig denkvermogen.

Vanuit theosofisch perspectief is onderwijs datgene dat de evolutie helpt. Zelfdiscipline en zelfontdekking - conform de termen die dr. I.K.Taimni gebruikt - biedt de mogelijkheid voor ieder menselijk wezen om zijn eigen evolutie ter hand te nemen door de goede voorwaarden voor het ontwaken van het bewustzijn te creëren. Deze voorwaarden zouden kunnen worden samengevat door de eerste treden van *De Gulden Treden: Een vlekkeloos of rein leven, een open denkvermogen of open geest, een rein of zuiver hart, een vurig of wakker verstand* (noot redactie: zie de boekbespreking in dit nummer van *Theosofia*).

Dit te realiseren is veel belangrijker dan nieuwe onderwijsmethoden voor onze kinderen te zoeken. Door onszelf op te voeden of te heropvoeden, door ons leven reiner te maken, door onze geest meer te openen, door ons hart te zuiveren en ons verstand wakker te maken, doen wij iets dat een diepgaande en blijvende invloed zal hebben op toekomstige generaties.

Het voornaamste is de opleiding van de leraar. Ieder van ons zou, daar waar hij zich bevindt, een leraar kunnen zijn, want we leven allemaal in relatie tot anderen. Het is niet noodzakelijk om docent of hoogleraar te zijn om daadwerkelijk onderwijs te geven. De beste onderwijzer is niet degene die weet of denkt te weten; het is degene die zichzelf steeds verder ontwikkelt. Zijn leven is tegelijkertijd een voortdurend leren en een voortdurend lesgeven. Al lerend onderwijst men: les geven is dan het natuurlijke en spontane gevolg van leren. Laten we ons niet buitensporig vastklampen aan specifieke denkbeelden of aan personen. Een zuiver hart is een hart dat vrij is van gehechtheden; een open geest is een geest die vrij is van gehechtheden. In deze vrijheid bestaat de mogelijkheid te leren, een mogelijkheid zonder begrenzingen, en dit ligt binnen het bereik van ieder menselijk wezen, tot op de laatste dag van zijn incarnatie en ongeacht zijn levensomstandigheden.

Onderwijs is geen afgescheiden compartiment, een activiteit naast andere activiteiten. Er bestaat niet een specifiek moment om te leren, een moment om geld te verdienen, om zich te ontspannen of rust te nemen. Voor de spirituele zoeker die werkelijk geëngageerd op pad is vormt iedere bezigheid een

gelegenheid om te leren. Als men niet bezig blijft, is er ook geen gelegenheid om te leren.

Het onderwijsproces kent geen grenzen. Daarom kan het in geen enkele methode, geen enkel systeem, worden opgesloten. Het is het leven in de evolutie, een stroom die ons meevoert, of we dat nu willen of niet. Ons bestaan is vol conflicten en lijden, omdat we ons verzetten tegen de loop van het leven, omdat we weigeren te leren. Degene die aanvaardt om te leren door de dagelijkse uitdaging van de ervaring, gaat van ontdekking naar ontdekking, want de ervaring is altijd nieuw. Voor die persoon is het bestaan heel interessant, zelfs op de moeilijkste momenten, omdat hij met het leven samenwerkt.

Dit is het doel van het onderwijs: leren om met het leven samen te werken, leren te begrijpen, leren te leren ... en zo op natuurlijke wijze het ontwaken van het bewustzijn te realiseren, wat het doel van de incarnatie is.

Bron: Le Lotus Bleu, maart 2012
Vertaling: S.C.

*Leren en verkrijgen van kennis zijn twee verschillende zaken.
Leren is oneindig, het is beweging in vrijheid,
terwijl kennis een verzamelplaats is en de enige
beweging die zij kent is een nieuwe verwerving,
een nieuwe afhankelijkheid.
J. Krishnamurti*

Advertentie:

Danielle Audoin
De Gulden Treden
van Helena P. Blavatsky

72 bladzijden, Paperback
ISBN 9789061750963 - Prijs € 7,50

In eigentijdse bewoording becommentarieert Danielle Audoin deze nog altijd actuele leefregels van H.P. Blavatsky uit 1890. Zij geven de essentie weer van meditatieve studie, namelijk de vergroting van het onderscheidingsvermogen, om aandachtig, weloverwogen en ethisch juist te handelen.

